

7. ІСТОРІЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ НАУКИ. МЕНЕДЖМЕНТ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ

УДК 619(092) [Fuks P. P.]

DOI [10.36016/VM-2024-110-41](https://doi.org/10.36016/VM-2024-110-41)

Присвячено пам'яті доктора ветеринарних наук, професора, академіка Української академії аграрних наук Поліни Павлівни Фукс, колишнього директора Інституту експериментальної і клінічної ветеринарної медицини Української академії аграрних наук

МІЙ НАУКОВИЙ КЕРІВНИК ПРОФЕСОР П. П. ФУКС

Лиманська О. Ю.

Національний науковий центр «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», Харків, Україна, e-mail: olgaliman@ukr.net

Статтю присвячено пам'яті доктора ветеринарних наук, професора, академіка УААН директора Інституту експериментальної і клінічної ветеринарної медицини Української академії аграрних наук з 1999 по 2001 рр. Поліни Павлівни Фукс (24.02.1949–23.08.2001), яка пішла з життя у 53-му віці у повному розквіті сил. Відзначено вагомий внесок професора П. П. Фукс в розвиток в ІЕКВМ молекулярно-генетичного напрямку досліджень на підставі ампліфікаційних технологій. В пам'яті працівників ІЕКВМ професор П. П. Фукс залишила глибокий слід та є взірцем відданості улюбленій справі, доброти, теплового відношення та поваги до людей. Людяність, поважне ставлення професора П. П. Фукс до працівників має залишатися взірцем для наступних поколінь науковців установи, яких з кожним роком, на жаль, стає все менше. Професор П. П. Фукс задала надзвичайно високу планку людяності та доброзичливості у відношеннях з працівниками, яку необхідно зберегти в колективі установи.

Ключові слова: Фукс П. П., ІЕКВМ

24 лютого 2024 року друзі та рідні, всі, хто знав та працював разом з доктором ветеринарних наук, професором, академіком УААН Поліною Павлівною Фукс, могли б поздоровляти її з днем народження. Вітати так, як вітали двадцять п'ять років тому, коли всі співробітники Інституту зібралися за одним великим столом в актовій залі та святкували ювілей Поліни Павлівни. Висловлювали щирі побажання та теплі привітання на адресу цієї яскравої та незвичайної людини, відомого вченого, мудрого наставника.

Під керівництвом П. П. Фукс мені пощастило працювати та започатковувати разом з доктором біологічних наук Олександром Петровичем Лиманським використання нового на той час для галузі ветеринарної медицини та звичайного, широко розповсюдженого наразі методу молекулярної біотехнології — полімеразної ланцюгової реакції.

Перші кроки у розвитку в установі молекулярно-генетичного напрямку досліджень на підставі ампліфікаційних технологій було здійснено за ініціативи директора Інституту доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН Володимира Олександровича Бусола.

Поліна Павлівна, яка очолила установу у 1999 р., добре розуміла важливість, значимість та перспективність даного напрямку наукових досліджень для розвитку ветеринарної медицини взагалі та молекулярної діагностики зокрема. Саме Поліна Павлівна сприяла придбанню установою першого комплексу необхідного для проведення молекулярно-генетичних досліджень обладнання. І на базі лабораторії повільних інфекцій було організовано робочу групу, основною задачею якої стала розробка вітчизняної ПЛР-тест-системи для детекції провірусної ДНК вірусу лейкозу великої рогатої худоби, а також для визначення статі преімплантаційних ембріонів. Це склало основу моєї дисертаційної роботи.

Як науковий керівник Поліна Павлівна уважно стежила за всіма етапами виконання роботи, з невідомою цікавленістю вникала в тонкощі проведення молекулярно-генетичних досліджень, допомагала корисними порадами під час написання та оформлення дисертаційної роботи, обговорювала плани на майбутнє. Остання наша зустріч з Поліною Павлівною відбулася в прийомній директора в один із останніх днів її перебування в установі. 23 серпня 2001 р. академік УААН П. П. Фукс на 53-му році у повному розквіті сил пішла з життя. І все задумане здійснювали вже без Поліни Павлівни.

При підготовці чергової публікації з біоінформатичного аналізу біополімерів (рис. 1), ПЛР-детекції патогенів людини і тварин завжди згадую Поліну Павлівну, її вагомий внесок в становлення автора як науковця.

© О. Ю. ЛИМАНСКАЯ, А. П. ЛИМАНСКИЙ, 2009
УДК 578.828.1:578.3].083.2

Посвящается памяти директора Института экспериментальной и клинической ветеринарной медицины Украинской аграрной академии наук, доктора вет. наук, профессора, академика УААН Фука Полины Павловны

О. Ю. Лиманская^{1, 2}, А. П. Лиманский¹

Распределение потенциальных шпилечных структур в геноме ретровирусов крупного рогатого скота

¹ГУ Институт микробиологии и иммунологии им. И. И. Мечникова АМН Украины, ²Национальный научный центр "Институт экспериментальной и клинической ветеринарной медицины", Харьков

Определены инвертированные повторы, которые могут образовывать шпилечные (в геномной РНК) и крестообразные структуры (в провирусной ДНК) вирусов лейкоза (ВЛ) и иммунодефицита (ВИ) крупного рогатого скота (КРС). Созданы карты локализации шпилек (которые являются одной из цепей сигнальных механизмов функционирования генома) на геноме вирусов. Показано, что ретровирусы КРС — ВЛ КРС и ВИ КРС, имеющие длину геномов около 8,5 тыс. п. н., характеризуются различным количественным и качественным составом шпилечных структур. В геноме ВЛ КРС найдено 7 шпилек с энергией (-ΔG) свыше 10 ккал/моль, в геноме ВИ КРС — 18. Кроме того, в геноме ВИ КРС локализованы 3 термодинамически стабильные (т. е. детектируемые на модельных системах в экспериментах *in vitro*) шпильки (размер петли которых не превышает 6 нуклеотидов), 2 из которых являются совершенными. Однако в геноме ВЛ КРС термодинамически стабильные шпильки не обнаружены.

Ключевые слова: вирус лейкоза крупного рогатого скота, вирус иммунодефицита крупного рогатого скота, шпилечная структура (шпилька), крестообразная структура (крест), инвертированный повтор, атомно-силовая микроскопия

Авторы: О. Ю. Лиманская, канд. биол. наук, ст. науч. сотр., вед. науч. сотр. E-mail: olga.limanskay@mail.ru. А. П. Лиманский, доктор биол. наук, ст. науч. сотр., вед. науч. сотр.

27

Рис. 1. Перша сторінка статті в журналі «Вопросы вирусологии» (2009, т. 54, № 4, С. 27–32), яку присвячено 60-річчю з дня народження професора П. П. Фукс [1].

Людяність, поважне ставлення професора П. П. Фукс до працівників має залишатися взірцем для наступних поколінь науковців установи, яких з кожним роком, на жаль, стає все менше. Професор П. П. Фукс задала надзвичайно високу планку людяності та доброзичливості у відношеннях з працівниками, яку необхідно зберегти в колективі установи.

Кожен рік відвідуємо з д. б. н. О. П. Лиманським могилу Поліни Павлівни на міському кладовищі № 2 (рис. 2).

Залишилися глибока вдячність та пам'ять про людину, яка була прикладом відданості улюбленій справі, доброти, теплого відношення та поваги до людей. Світла пам'ять!

Список літератури

1. Лиманская О. Ю., Лиманский А. П. Распределение потенциальных шпилечных структур в геноме ретровирусов крупного скота. *Вопросы вирусологии*. 2009. Т. 54, № 4. С. 27–32.

Рис. 2. Могила Поліни Павлівни Фукс на міському кладовищі № 2 м. Харкова.

MY SUPERVISOR PROFESSOR P. P. FUKS

Lymanska O. Yu.

National Scientific Center “Institute of Experimental and Clinical Veterinary Medicine”, Kharkiv, Ukraine

The article is dedicated to the memory of Doctor of Sciences, Professor, Academician of Ukrainian Academy of Agrarian Sciences, director of the Institute of Experimental and Clinical Veterinary Medicine of Ukrainian Academy of Agrarian Sciences from 1999 to 2001 Polina Pavlivna Fuks (24.02.1949–23.08.2001), who passed away at the age of 53 in full flush. Professor P. P. Fuks made a decisive contribution to the development of molecular genetic research based on amplification technologies at the IECVM. In memory of the employees of the Institution Professor P. P. Fuks left a deep mark and she is an example of devotion to a favorite business, kindness, a warm attitude, and respect for people. Humanity, the respectful attitude of Professor P. P. Fuks towards the employees should remain an example for the next generations of scientists of the IECVM, of which, unfortunately, there are fewer and fewer every year. Professor P. P. Fuks has set an extremely high bar of humanity and benevolence in her relations with the staff, which must be maintained in the IECVM group.

Keywords: P. P. Fuks, IECVM